

СЕКЦІЯ 6

Оподаткування діяльності підприємств: проблеми та перспективи розвитку

УДК 336.2

Гливенко В.В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Ігнатенко В.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ключові слова: спрощена система оподаткування, єдиний податок, малий бізнес, воєнний стан.

Спрощену систему оподаткування було запроваджено Указом Президента України №727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва», який передбачав спеціальний податковий режим для зменшення податкового навантаження на малий бізнес з метою стимулювання його розвитку [1]. З прийняттям Податкового кодексу України, всі питання оподаткування регулюються виключно ним.

Відповідно до пп. 291.2 Податкового кодексу України, спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що передбачає заміну сплати окремих податків і зборів сплатою єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [2].

Спрощена система оподаткування має низку переваг, зокрема звільнення від сплати окремих видів податків (залежно від обраної групи єдиного податку), таких як податок на прибуток, ПДФО, земельний податок; право вибору сплати ПДВ та інші, а також спрощення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Натомість до місцевого бюджету сплачується тільки один вид податку – єдиний податок.

Оподаткування суб'єктів малого підприємництва в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим аспектом для забезпечення фінансової стабільності та функціонування економіки в період кризових ситуацій. Навіть в умовах війни економіка та бізнес мають працювати, тому оподаткування має бути гнучким для сприяння виживанню бізнесу в складних умовах.

Основні зміни, які було внесено до податкового законодавства стосовно малого бізнесу, внаслідок військової агресії російської федерації наведено в табл.1.

Таблиця 1

Податкові зміни

Військово-податкове адміністрування	У випадку відсутності можливості у платника податків виконати податкові обов'язки через бойові дії чи введення військового стану, такий платник податків має їх виконати протягом 2-ох місяців після припинення або скасування воєнного стану, а фізичні особи, що безпосередньо приймають участь у відсічі збройної агресії - протягом 60 днів з дня появи такої можливості.
Єдиний податок	Платники єдиного податку 1- 3-ї групи звільняються від сплати ПДВ при імпорті товарів (за винятком платників, що сплачують єдиний податок за ставкою 3%).
	З 01.04.2022 до 01.08.2023 року фізичні особи - підприємці - платники єдиного податку першої та другої групи мали право не сплачувати єдиний податок.
	Платникам третьої групи було знято обмеження за обсягом доходу та надана можливість перейти на ставку 2 відсотка.
Єдиний внесок	Платники податку 3-ї групи, які до переходу на ставку єдиного податку 2%, були платниками ПДВ, звільнялися від обов'язку нарахування та сплати ПДВ, подання податкової звітності, їх реєстрація як платника ПДВ призупинялася.
	ФОП I-II групи повністю звільняються від ЄСВ за себе і ця пільга продовжує діяти після 01.08.2023р. ФОП 2-3-ї та юрособи 3-ї групи звільняються від сплати ЄСВ за найманих працівників, яких призвали до лав ЗСУ.

Джерело: складено авторами на основі [3-6]

Основною перевагою пільгового оподаткування за ставкою 2% була відсутність зобов'язань зі сплати ПДВ. В умовах, коли багато підприємств втрачають майно, кошти і прибутковність, ПДВ є найбільш «травматичним» податком.

Ще однією перевагою такого податку було те, що він міг вивести з тіні підприємства з великим оборотом. До введення воєнного стану такі підприємства не завжди працювали чесно і дробили свій бізнес на безліч підприємців і в результаті економили на податках.

Проте, влітку було прийнято Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів щодо особливостей оподаткування в період воєнного стану», завдання якого – задовольнити вимоги меморандуму МВФ та впровадження заходів щодо збільшення податкових надходжень у 2023 році [5]. Йдеться про скасування спеціальної групи спрощеної системи оподаткування за єдиною ставкою – 2%, скасування пільг щодо сплати єдиного податку для фізичних осіб-підприємців 1-ї та 2-ї груп, а також повернення деяких штрафів та перевірок.

Тимчасове зниження податкового тиску безумовно дало свій позитивний ефект, щоб існуючі підприємці не закрили свій бізнес, а нові мали змогу його відкрити. Проте, через військову агресію росії, існує значне зниження попиту населення на багато видів товарів та послуг. Багато потенційних покупців змінило свої пріоритети щодо покупок, вважаючи що деякі з них зараз не на часі. Перша та друга групи «єдинників» є найбільш вразливими серед малого бізнесу, оскільки, на відміну від інших, не мають в наявності достатнього капіталу для нормального функціонування в таких складних умовах. Тому доходи багатьох підприємців лише незначним чином перевищують витрати.

Загалом, оподаткування малих підприємств в умовах воєнного стану підпорядковане потребам оборони та стабільності країни. Однак, важливо забезпечити справедливість та раціональність податкової політики, а також врахувати інтереси малого бізнесу в цих умовах.

Список використаних джерел: 1. *Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва:* Указ Президента України від 03.07.1998 р. № 727/98: станом на 1 січ. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98#Text>. 2. *Податковий кодекс України :* Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. 3. *Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану :* Закон України від 12.05.2022 №2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>. 4. *Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану :* Закон України від 30.06.2023 №3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text>. 5. *Про внесення змін до Податкового Кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану* Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>. 6. *Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:* Закон України від 08.07.2010 № № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

УДК 657: 336.22

Гресь Н.Л., к.п.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і аудиту
Кашеварова О.В., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна

ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ: НАЗВА ПОДАТКУ ЧИ ГРУПИ МІСЦЕВИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ?

Ключові слова: земельний податок, місцевий податок, обов'язкові елементи податку, орендна плата, плата за землю.

Податковою системою називають «сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються» в установленому Податковим кодексом України (ПКУ) порядку [1, п. 6.3 ст. 6].

Відомо, що «до місцевих належать податки ..., що встановлені відповідно до переліку»,